

Радна група
Удружење банака Србије

ПРЕПОРУКЕ

за успостављање и вршење функције контроле усклађености пословања банке -
Compliance функције

Београд, јун 2009.године

I УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

1. Овим Препорукама ближе се уређује успостављање и вршење функције контроле усклађености пословања банке - Compliance функција, у складу са Законом о банкама („Службени гласник РС“ бр. 107/2005) - у даљем тексту: Закон и Одлуком о начину и условима идентификације и праћења ризика усклађености пословања банке и управљања тим ризиком („Службени гласник РС“ бр. 86/2007, исправка 89/2007) - у даљем тексту: Одлука.

2. Управни одбор банке надлежан је и одговоран за успостављање функције контроле усклађености пословања банке и одговоран је за њено ефикасно спровођење.

II УСПОСТАВЉАЊЕ COMPLIANCE ФУНКЦИЈЕ

3. Банка је дужна, ради успостављања и вршења функције контроле усклађености пословања, да образује организациону јединицу, у чијем је делокругу идентификовање, процена, праћење, и управљање ризицима усклађености пословања банке - (у даљем тексту: Организациона јединица).

4. Величину, организациону и квалификациону структуру Организационе јединице, одређује банка у складу са својим потребама, величином, односно обимом и врстом послова које обавља.

III ОРГАНИЗАЦИОНА ЈЕДИНИЦА ЗА КОНТРОЛУ УСКЛАЂЕНОСТИ ПОСЛОВАЊА

5. Банка је дужна да обезбеди да број и структура запослених у Организационој јединици омогуће да се ризиком усклађености пословања банке управља ефикасно.

6. Руководилац Организационе јединице и запослени у Организационој јединици су независни у свом раду и обављају искључиво послове из свог делокруга, избегавајући могуће сукобе интереса у односу на друге запослене у банци и послове које они обављају.

7. Руководиоца Организационе јединице именује и разрешава Управни одбор банке.

8. Запослени у Организационој јединици треба да поседују одговарајуће квалификације, знање и искуство, као и професионалне и личне квалитете.

9. Обавеза запослених у Организационој јединици је да познају и прате измене у законима, подзаконским прописима и интерним актима банке, да познају правила струке, добре пословне обичаје и пословну етику банке, као и да утичу односно учествују у томе да запослени у банци буду благовремено обавештени о својим обавезама које могу да проистекну из наведеног.

10. Руководилац и запослени у Организационој јединици треба да поседују и способност да унапред процене настанак ризика усклађености као и утицај тих ризика на пословање банке.

11. Запослени у Организационој јединици имају право приступа свим организационим јединицама банке, увид у документе и информације који су им потребни, као и право да од запослених у банци захтевају да им у разумном року прибаве потребне информације и дају одговарајућа образложења.

12. Банка је дужна да обезбеди редовно обучавање и усавршавање руководиоца и запослених у Организационој јединици.

IV РИЗИК УСКЛАЂЕНОСТИ ПОСЛОВАЊА БАНКЕ

13. Ризик усклађености пословања банке посебно обухвата следеће ризике:

- ризик од санкција регулаторног тела;
- ризик од финансијских губитака;
- репутациони ризик.

14. Ризици из тачке 13. ових Препорука, могу настати због неусклађености пословања банке са:

- 1) законима и подзаконским прописима;
- 2) интерним актима банке;
- 3) процедурама о спречавању прања новца и финансирања тероризма;
- 4) правилима струке, добрим пословним обичајима и пословном етиком банке.

15. У циљу редовног обављања послова из свог делокруга као и идентификовања и праћења главних ризика усклађености у пословању банке, Организациона јединица прати усклађеност интерних аката банке, а нарочито оних који се односе на:

- 1) радње и мере у области спречавања прања новца и финансирања тероризма;
- 2) заштиту клијената;
- 3) поштовање банкарске тајне;
- 4) злоупотребу тржишта и привилегованих информација које проистичу из посебних овлашћења;
- 5) конфликт интереса, који може настати из руководеће функције или власничког статуса клијента и/или банке, као и других конфликта у складу са законом;
- 6) кодекс понашања унутар банке;
- 7) кодекс понашања у продаји, трговини и маркетингу банкарских услуга (производа);
- 8) транспарентност у понуди услуга (производа) клијентима банке;
- 9) интерна правила везана за развој/измену постојећих и одобравање нових услуга (производа) банке;
- 10) однос/понашање банке при вршењу консултативних, односно саветодавних послова.

16. Организациона јединица у вршењу контроле усклађености пословања предузима активности којима утиче:

- а) да надлежни органи банке донесу одговарајућа интерна акта;
- б) да интерна акта банке буду усклађена са законима и подзаконским прописима;
- ц) на међусобну усклађеност интерних аката банке.

17. Организациона јединица најмање једном годишње врши идентификацију и процену главних ризика у пословању банке и предлаже планове за управљање тим ризицима.

V НАЧИНИ СПРОВОЂЕЊА АКТИВНОСТИ ОРГАНИЗАЦИОНЕ ЈЕДИНИЦЕ

18. Организациона јединица је дужна да изради Програм праћења усклађености пословања банке, који садржи:

- методологију рада;
- планиране активности;
- начин и рокове извештавања;
- начин провере усклађености;
- план обуке запослених у банци, као и
- обавезу успостављања одговарајућих и ажурних процедура на нивоу свих организационих јединица банке у циљу усклађености са законом,

подзаконским прописима и интерним актима банке као и са правилима струке, добрим пословним обичајима и пословном етиком банке, а који омогућавају континуирано праћење и мерење ризика усклађености пословања банке.

19. Руководилац Организационе јединице је дужан да Програм праћења усклађености пословања банке достави Извршном одбору и Одбору за праћење пословања банке (Одбор за ревизију) на разматрање. Програм праћења усклађености пословања банке, као и његове накнадне измене и допуне усваја Управни одбор.

20. Организациона јединица своје активности спроводи на следеће начине:

- 1) провером да ли је руководство банке упознато са релевантним законима и подзаконским прописима, њиховим изменама и допунама, односно обавезама које из њих произилазе за банку, као и давањем препорука руководству банке за потребним усклађивањем;
- 2) провером да ли су интерна акта банке усклађена са законима и подзаконским прописима и да ли су међусобно усклађена;
- 3) провером да ли су процедуре за рад организационих јединица у банци јасне, применљиве и доступне лицима која их примењују;
- 4) провером да ли је интерним актима банке јасно утврђена обавеза организационих јединица у банци да обезбеде процедуре за рад као и одговорност лица задужених за њихову примену;
- 5) идентификацијом ризика усклађености пословања, предлагањем начина за отклањање контролом утврђених недостатака и неправилности као и праћењем да ли су ти недостаци односно неправилности отклоњени на предложени начин;
- 6) информисањем Извршног одбора и Одбора за ревизију, о уоченим пропустима чија последица може бити предузимање мера према банци од стране регулаторног тела;
- 7) редовним праћењем информација о банци у средствима јавног информисања;
- 8) заштитом клијената банке и надзором над приговорима клијената банке у циљу препознавања и указивања на најчешће пропусте у

раду банке, који представљају репутациони ризик и који могу довести до финансијског губитка и санкција регулаторног тела;

- 9) праћењем информација о финансијским и тржишним злоупотребама и интерним и екстерним преварним радњама, као и о факторима који указују на могуће преварне радње, уз обавезу давања препорука за превентивно деловање и њихово спречавање;
- 10) активном саветодавном улогом у вези с настанком ризика усклађености у процедурама банке код одобравања нових услуга (производа), као и предлагањем ангажовања одговарајућег стручњака за истраживање других могућих повреда усклађености пословања – потенцијални ризик;
- 11) праћењем и давањем смерница за израду процедура којима се регулише идентификација и класификација клијената у зависности од прописаних фактора ризика у складу са прописима који регулишу област спречавања прања новца и финансирања тероризма;
- 12) успостављањем правила за спречавање сукоба интереса и забране коришћење привилегованих информација у недозвољене сврхе;
- 13) обуком запослених за области које су у надлежности Организационе јединице;
- 14) сагледавањем и анализирањем информација, извештаја и других материјала који се достављају на разматрање Одбору за ревизију или присуствовањем седницама Одбора за ревизију;
- 15) праћењем извештаја интерне и екстерне ревизије.

21. О спроведеним активностима Организациона јединица може водити регистар активности.

22. Организационе јединице у банци су одговорне за спровођење Програма усклађености пословања банке свака у делокругу својих овлашћења и одговорности, а нарочито да:

- информишу запослене за чији рад одговарају о обавези спровођења Програма усклађености пословања банке;
- координирају активностима и предузимају мере, у оквиру својих овлашћења и одговорности, како би обезбедили усклађеност пословања и избегли ризик који може настати с тим у вези;

- одржавају ресурсе - људске и материјалне, како би се на одговарајући начин пратила питања и одржавала дневна комуникација и сарадња са Организационом јединицом;
- омогућавају ефикасно спровођење механизма за интерну контролу и избегавање сукоба интереса у оквиру својих одговорности;
- чине доступним годишње и остале извештаје Организационој јединици у циљу ефективне примене Програма усклађености пословања Банке у оквиру својих одговорности;
- извештавају Организациону јединицу о свим неправилностима или кршењима закона, као и законским и другим казнама или санкцијама регулаторних тела као и свим, евентуалним контролама и истрагама од стране законодавних или других власти.

VI ИЗВЕШТАВАЊЕ

23. О реализацији планираних активности, Организациона јединица извештава путем:

- појединачних извештаја о извршеној контроли усклађености пословања,
- годишњег извештаја о главним ризицима усклађености пословања,
- осталих извештаја и информација о утврђеним ризицима усклађености, у зависности од околности и потребе.

24. Годишњи извештај о главним ризицима усклађености пословања банке, Организациона јединица саставља по истеку календарске године и доставља га Извршном одбору и Одбору за ревизију.

25. Годишњи извештај из тачке 24. ових Препорука садржи и планове и активности за управљање главним ризицима усклађености пословања банке.

26. Ако у вршењу контроле усклађености пословања Организациона јединица утврди пропуст, руководилац Организационе јединице о томе одмах писмено обавештава Извршни одбор и Одбор за ревизију банке. Обавештење садржи кратку и јасну констатацију о утврђеном пропусту и степену ризика, са предлогом мера за његово отклањање. Ако контролом Организациона јединица утврди значајнији пропуст у пословању банке са високим степеном ризика за банку, поред достављања писменог обавештења Извршном одбору и Одбору за ревизију, руководилац Организационе јединице се може непосредно обратити и Управном одбору банке.

VII ОБУКА И УСАВРШАВАЊЕ ЗАПОСЛЕНИХ У БАНЦИ

27. Руководилац Организационе јединице дужан је да сачини План обуке запослених у банци.

28. План обуке нарочито обухвата следеће области:

- спречавање прања новца и финансирање тероризма,
- примену Процедуре „Упознај свог клијента“,
- заштиту клијената и чување банкарске тајне,
- спречавање сукоба интереса и заштиту привилегованих информација,
- упознавање са адекватном применом правила пословног понашања
- кодекс пословне етике.

29. План обуке предвиђа: категорије запослених који ће обуку похађати, временске периоде у којима ће се обука организовати; начин спровођења обуке, (директно или електронски); лица надлежна за спровођење обуке, као и евентуалну проверу знања по завршетку обуке.

30. Организациона јединице води евиденцију о одржаним обукама, која садржи: датум одржавања обуке, име и презиме запосленог који је похађао обуку и назив организационе јединице којој је обука намењена, податак о тематској области која је била предмет обуке, име и презиме предавача и његов потпис.

Области које предвиђа план обуке запослених у банци као и лица која обуку спроводе Организациона јединица може утврђивати и у сарадњи са другим организационим јединицама у банци или ангажовањем одговарајућих стручњака.

VIII УРЕЂЕЊЕ ОДНОСА ОРГАНИЗАЦИОНЕ ЈЕДИНИЦЕ СА ДРУГИМ ОРГАНИЗАЦИОНИМ ЈЕДИНИЦАМА У БАНЦИ

31. Банка својим актом уређује међусобне односе Организационе јединице са другим учесницима у систему унутрашњих контрола у банци - организационом јединицом у чијем је делокругу управљање ризицима банке и унутрашња ревизија банке, као и међусобне односе Организационе јединице са организационим јединицама банке ван тог система.

Ако се послови у вези са спречавањем прања новца и финансирања тероризма у банци обављају ван Организационе јединице, имајући у виду

велику изложеност банке ризицима усклађености пословања банке због непридржавања прописа којима се уређује спречавање прања новца и финансирање тероризма, актом банке из става 1 ове тачке утврђује се обавеза ове јединице банке за сталном сарадњом и обавештавањем Организационе јединице.

32. Актом банке из тачке 31. ових Препорука, утврђује се улога и место Организационе јединице у односу на:

- запослене у банци који су у директном контакту са клијентима и који непосредно примењују процедуре и инструкције банке у раду са клијентима/трећим лицима;
- друге организационе делове у банци;
- Унутрашњу ревизију у чијој је надлежности оцена адекватности и поузданости функције контроле усклађености пословања банке.

ОРГАНИЗАЦИОНА ЈЕДИНИЦА У СИСТЕМУ УНУТРАШЊИХ КОНТРОЛА У БАНЦИ

33. Акт банке из тачке 31. ових Препорука, у делу који уређује међусобне односе Организационе јединице и осталих учесника у систему унутрашњих контрола у банци, садржи прецизан делокруг рада сваког од тих учесника у складу са њиховим законом прописаним обавезама и одговорностима, као и обавезу њиховог међусобног извештавања, а нарочито међусобни однос између Организационе јединице и унутрашње ревизије у банци.

34. Организациона јединица је дужна да обезбеди благовремену заштиту од настанка ризика усклађености пословања банке, односно да постојећи ризик усклађености сведе на најмању могућу меру, у циљу очувања репутације и кредибилитета банке.

35. Организациона јединица у чијем је делокругу унутрашња ревизија - спроводи независно вредновање система за управљање ризицима и врши редовну процену адекватности, поузданости и ефикасности система унутрашњих контрола банке и функције контроле усклађености пословања банке. Обезбеђује да се ризици на одговарајући начин идентификују и контролишу, утврђује слабости у пословању банке и њених запослених као и случајеве неизвршења обавеза и прекорачења овлашћења и даје препоруке за њихово отклањање.

ОРГАНИЗАЦИОНА ЈЕДИНИЦА И ДРУГЕ ОРГАНИЗАЦИОНЕ ЈЕДИНИЦЕ У БАНЦИ

36. Актом банке из тачке 31. ових Препорука уређује се и међусобна сарадња Организационе јединице и организационих јединица у банци у чијем су делокругу послови који би по својој природи могли изложити банку ризицима усклађености пословања. Овим актом морају се јасно утврдити послови које свако од ових учесника обавља у остваривању те сарадње.

37. Сарадњу из тачке 36. ових Препорука Организациона јединица остварује са:

1) Организационом јединицом за правне послове, тако што су:

- израда и тумачење свих уговора које банка закључује са физичким и правним лицима, послови заступања банке пред судовима и вођење свих поступака пред судовима у надлежности организационе јединице за правне послове
- анализирање, разматрање и тумачење нових закона и других прописа у надлежности организационе јединице за правне послове, осим када у зависности од кадровске структуре Организационе јединице ови или део ових послова могу бити и у надлежности Организационе јединице;
- праћење и обавештавање свих организационих јединица банке о изменама закона и других прописа, у надлежности Организационе јединице;

2) Људским ресурсима, тако што се:

Људски ресурси и Организациона јединица међусобно обавештавају по питањима: одговарајуће кадровске структуре запослених, интерних и екстерних обука за запослене и њиховог професионалног усавршавања као и примене кодекса пословног понашања запослених у банци.

3) Организационим јединицама у банци у чијем су делокругу: подршка профитним центрима банке, послови који се односе на различите врсте обезбеђења банке, информациона технологија, општи послови и др. и то на начин да тако успостављена сарадња може на најбољи могући начин заштитити банку од ризика усклађености пословања.

4) Организационом јединицом за маркетинг и односе са јавношћу, тако што:

Организациона јединица банке у чијем су делокругу маркетинг и односи са јавношћу, треба да обави консултације са Организационом јединицом односно

да прибави њено мишљење пре предузимања сваке активности која се односи на иступања банке у јавности путем средстава јавног информисања, истраживања јавног мњења, промоцију банке односно производа и услуга банке, као и пре предузимања активности у вези са корпоративним идентитетом банке.

IX ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

38. Акт банке из тачке 31. ових Препорука треба да садржи и одредбу којом се утврђује да су органи банке, организационе јединице у банци као и запослени у банци дужни да, у обављању својих овлашћења и дужности обезбеде заштиту од настанка ризика усклађености у пословању банке, односно да негативан утицај ових ризика на пословање банке сведу на најмању могућу меру.

39. Акт банке из тачке 31. ових Препорука потписују руководиоци Организационе јединице и руководиоци организационих јединица у банци који су учесници у остваривању сарадње са Организационом јединицом, чиме се овај акт сматра донетим.

40. О садржини донетог акта из тачке 39. ових Препорука, руководиоци Организационе јединице упознаје Извршни одбор и Одбор за ревизију банке, а руководиоци организационих јединица своје запослене.